
KONCEPCIA ČINNOSTI
2016 - 2017

Centrum právnej pomoci

KONCEPCIA ČINNOSTI
Centra právnej pomoci
na roky
2016 - 2017

OBSAH

1.	ÚVOD	3
2.	KONCEPČNÉ ZÁMERY	4
2.1.	Základné východiská	4
2.2.	Vlastné koncepčné zámery	5
2.2.1.	Stabilizácia centra	6
2.2.2.	Kvalitné a profesionálne napĺňanie poslania centra	7
2.2.3.	Efektívne poskytovanie právnej pomoci	8
2.2.4.	Spolupráca s inými správnymi orgánmi	9
2.2.5.	Spolupráca so Slovenskou advokátskou komorou	10
2.2.6.	Zvyšovanie povedomia o centre a jeho činnosti	10
3.	Zhrnutie a návrh opatrení	11

1. ÚVOD

Koncepcia činnosti Centra právnej pomoci (ďalej len „koncepcia“) bola vypracovaná na základe ustanovenia § 5 ods. 6 písm. b) zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej nůdži a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení zákona č. 332/2011 Z. z. (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“).

Koncepcia je **východiskovým programovým dokumentom** Centra právnej pomoci (ďalej len „centrum“) na obdobie nasledujúcich **dvoch rokov**, ktorý minister spravodlivosti Slovenskej republiky predkladá na **schválenie vláde Slovenskej republiky**. Hlavným cieľom tohto dokumentu je definovanie základných opatrení v snahe vytvoriť a zabezpečiť podmienky pre stabilizáciu a riadne fungovanie centra, a tým zabezpečiť systém poskytovania právnej pomoci a napĺňanie základného práva na prístup k spravodlivosti pre všetkých, garantovaného nielen Ústavou Slovenskej republiky (čl. 46), ale napríklad aj Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6) alebo Chartou základných práv Európskej únie (čl. 47).

Účelom koncepcie nie je opakovať obsah iných dokumentov (napr. Výročnej správy centra právnej pomoci.^[1]) Preto sa koncepcia venuje len stručnému zhodnoteniu aktuálneho stavu centra a jeho činnosti a aj to len v rozsahu, ktorý je nevyhnutný pre objasnenie základných príčin problémov, s ktorými sa centrum pri svojej činnosti stretáva. Koncepcia zároveň ponúka **návrh riešení**, ktoré môžu slúžiť na odstránenie problémov.

V neposlednom rade prínos koncepcie má aj cezhraničný dosah, nakoľko dokument tohto typu môže byť základom úspešného uplatnenia modelu viaczdrojového financovania napríklad prostredníctvom **štrukturálnych fondov EÚ**.

Obdobie, na ktoré sa koncepcia prijíma sa javí byť veľmi krátkym na prijatie opatrení strednodobej a dlhodobej povahy, čo môže mať negatívne dôsledky pre kontinuálne riadenie a fungovanie centra. Ambíciou tejto koncepcie preto nie je len stanovenie opatrení krátkodobej povahy (na obdobie nasledujúcich dvoch rokov), ale aj načrtnutie základných pilierov pre obsah nasledujúcich koncepcií, ktoré sa budú prijímať v nasledujúcom období, pričom niektoré sa už priebežne začali realizovať a sú v rôznom stave rozpracovanosti.

Materiál bol pripravený riaditeľkou centra v období marec-máj 2015 a bol predmetom interného pripomienkového konania s následným prerokovaním s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky ako zriaďovateľom centra. Materiál bol prerokovaný Radou centra v máji a júni 2015.

2. KONCEPČNÉ ZÁMERY

2.1. Základné východiská

Centrum je rozpočtovou organizáciou zriadenou zákonom č. 327/2005 Z. z., a to s účinnosťou od 01.01.2006. Funkciu zriaďovateľa centra v zmysle uvedeného zákona vykonáva Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

Rok 2015 je 10-tym rokom fungovania centra. Počas predchádzajúcich deviatich rokov prešlo centrum viacerými väčšími či menšími zmenami, ktoré súviseli najmä s rozširovaním pôsobnosti centra. **Vecná pôsobnosť centra** sa postupne rozšírila z pôvodného občianskeho, pracovného a rodinného práva a v rámci cezhraničných vecí aj obchodného práva na v zásade všetky právne oblasti okrem trestného práva. Centrum je teda v súčasnosti oprávnené poskytovať právnu pomoc okrem vyššie uvedených oblastí aj v konaniach pred súdom v správnom súdnictve, pred Ústavným súdom vo veciach v pôsobnosti centra, v azylových veciach, v konaniach o administratívnom vyhostení, v konaniach o zaistení, Okrem toho, centrum je bez ďalšieho povinné poskytovať právnu pomoc aj oznamovateľom protispoločenskej činnosti^[2] a osobám, voči ktorým bola pozastavená účinnosť pracovnoprávneho úkonu podľa osobitného predpisu.^[3] Centrum ďalej rozhoduje aj o náhradách trov právneho zastúpenia advokátov, ktorí boli určení centrom alebo ustanovení súdom pred 1. januárom 2012. Pritom je možné predpokladať, že rozširovanie vecnej pôsobnosti centra stále nie je ukončené.

Centrum má v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. zabezpečovať priramanú a rovnomernú dostupnosť svojich služieb na celom území Slovenskej republiky. Za týmto účelom a v súvislosti so zvyšovaním záujmu ľudí o služby centra sa postupne rozširovala aj jeho **územná pôsobnosť**. Došlo k rozširovaniu kancelárií centra z pôvodných štyroch (Bratislava, Košice, Banská Bystrica, Žilina), ktoré vznikli v priebehu roka 2006 na súčasných 14 kancelárií (Prešov, Tvrdošín, Liptovský Mikuláš, Humenné, Hlohovec, Rimavská Sobota, Svidník, Nitra, Trenčín, Žiar nad Hronom) a ďalších 11 konzultačných pracovísk (Sprezno, Medzilaborce, Spišská Nová Ves, Levice, Nové Zámky, Levoča, Ilava, Banská Štiavnica, Prievidza, Veľký Krtíš), ktorých činnosť zabezpečujú územne príslušné kancelárie centra.

Centrum sa pri svojej činnosti stretáva s viacerými **problémami**. Z mnohých diskusií so zamestnancami i klientmi centra, zamestnancami Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, členmi Rady centra, ale aj sudcami, advokátmi, odbornou, ale i laickou verejnosťou, vyplynula potreba analyzovať súčasnú situáciu (zhrnutie v tejto časti dokumentu) a v predkladanej koncepcii (v nasledujúcich častiach dokumentu) **navrhnuť účinné opatrenia**, ktoré pomôžu problémy eliminovať.

Po dôkladnej analýze boli základné problémy centra rozdelené do **troch okruhov** (bez poradia dôležitosti):

(1) **Organizačná nestabilitosť**. Príčiny organizačnej nestabilnosti centra sú najmä:

- od vzniku centra neexistoval ucelený dokument (Koncepcia), ktorý by určoval vývojové trendy centra v horizonte dlhšieho časového obdobia,
- nekontinuitnosť riadenia súvisiaca s častou obmenou riaditeľov, (počas uplynulých 9 rokov viedlo centrum 6 riaditeľov, a to aj napriek tomu, že funkčné obdobie jedného riaditeľa by v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. malo byť trojročné),
- nedostatky v personálnej oblasti a s tým súvisiaca kumulácia pracovných povinností, výrazná fluktuácia zamestnancov centra spôsobená najmä vysokou a stále sa stupňujúcou pracovnou vyťaženosťou bez náležitej finančnej alebo nefinančnej motivácie zamestnancov,
- nedostatočné vzdelávanie zamestnancov a s tým spojená stagnujúca kvalita práce,
- nedostatočné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie centra.

(2) **Nízka efektívnosť a veľká administratívna záťaž klientov v správnom konaní** spočíva najmä v súčasnej zákonnej úprave správneho konania vedeného centrom. Klienti sú povinní preukazovať svoj príjem a majetok, s čím je spojená povinnosť predkladať množstvo dokladov (potvrdení), ktoré si klienti musia zabezpečiť návštevou iných správnych orgánov (úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Sociálna poisťovňa). Samotný proces od podania žiadosti o poskytnutie právnej pomoci sa môže žiadateľovi o právnu pomoc zdať zdĺhavý a komplikovaný. Ďalšími príčinami pomenovaného problému sú najmä nedostatočná optimalizácia procesných postupov v správnom konaní, nedostatočné rozvíjanie spolupráce Centra s tretími osobami, absencia dohôd o elektronickej komunikácii s inými správnymi orgánmi, ktoré disponujú potrebnými dokladmi a údajmi pre posúdenie nároku na poskytnutie právnej pomoci, praktická nevyužitelnosť inštitútu žiadosti o súčinnosť z dôvodu právnej nevyužitelnosti potrebných informácií a pod.

(3) Centrum sa pri svojej činnosti stretáva aj so **slabým všeobecným povedomím o centre ako aj o jeho činnosti**. Aj napriek desiatemu roku fungovania centra sa niektorí klienti o existencii takejto inštitúcie dozvedajú až „dnes“, čo je z pohľadu efektívnosti poskytnutia právnej pomoci prostredníctvom centra pri riešení ich zložitých, viac rokov trvajúcich právnych problémoch, často neskoro. Aj klienti, ktorí o existencii centra vedia, majú o jeho činnosti často skreslené informácie. Príčinami sú zrejme nedostatočná prezentácia centra, či už prostredníctvom médií alebo slabej prezentácie centra formou prednášok alebo workshopov (na školách, v sociálnych zariadeniach, a pod.), obmedzená spolupráca s akademickou obcou (Justičná akadémia Slovenskej republiky, univerzity, možnosť vykonania odborných stáží pre študentov), ale aj problémy uvedené vyššie.

2.2. Vlastné koncepčné zámery

Rôznorodosť príčin problémov centra si nevyhnutne vyžaduje rôznorodosť **opatrení** na ich odstraňovanie napríklad – **legislatívne** (rekodifikácia zákona č. 327/2005 Z. z.), **organizačno-personálne** (vykonanie personálneho auditu, profesionálny manažment centra, kvalita a profesionalita personálu centra, piliere motivácie zamestnancov), **materiálno-technické** a priestorové (vybavenosť centra, nevyhovujúci vozový park, priestorová spolupráca s organizáciami zapojenými do ESO, implementácia dohôd o elektronickej komunikácii) a pod.

Zároveň je nutné, aby všetky opatrenia vyplývajúce z navrhovaných koncepčných zámerov boli realizované v súlade s **ekonomickými možnosťami centra** v rámci štátneho rozpočtu a v úzkej spolupráci a v otvorenom **dialógu** najmä s odbornou verejnosťou, Radou centra a v neposlednom rade aj s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky ako zriaďovateľom a ďalšími dotknutými rezortmi (napr. ministerstvo vnútra ako realizátor reformy ESO - efektívnej, spoľahlivej a otvorenej verejnej správy, Ministerstvo financií Slovenskej republiky - verejné financie, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, splnomocnenci vlády a pod).

2.2.1. Stabilizácia centra

Centrum je organizáciou, ktorá plní viaceré medzinárodné záväzky Slovenskej republiky (najmä Smernica Rady č. 2003/8/ES z 27. januára 2003, Smernica Rady č. 2005/85/ES z 1. decembra 2005, Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/115/2S z 16. decembra 2008, Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013, Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, Európsky dohovor o ochrane ľudských práv, Charta základných práv Európskej únie). Dá sa očakávať aj ďalšie **rozširovanie vecnej pôsobnosti centra** v súvislosti s implementáciou ďalších právnych predpisov Európskej únie (napr. obete trestných činov).

Je teda aj v záujme Slovenskej republiky, aby bolo centrum riadne fungujúcou organizáciou, plniacou svoj účel.

Centrum bolo zriadené podľa holandského vzoru, kde obdobná organizácia zriadená za rovnakým účelom funguje stabilne už desiatky rokov. Pri stabilizácii centra a pri riešení jeho problémov by teda bolo vhodné čerpať inšpiráciu aj v **zahraníčí** pri podobných organizáciách a prijať potrebné opatrenia na skvalitnenie práce.

Na zabezpečenie riadnej, efektívnej a funkčnej existencie centra je potrebné prijať viaceré opatrenia, účelom ktorých je stabilizácia tejto organizácie, ktoré závisia v rozhodujúcej miere od politického konsenzu a od zakotvenia základných pilierov stabilizácie do **rekodifikovaného zákona, ktorý by nahradil zákon č. 327/2005 Z. z.**

Ohľadom potreby primeraného priestorového zabezpečenia centra v jednotlivých lokalitách bola zahájená spolupráca centra s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a orgánmi spadajúcimi do reformy ESO v záujme využívania efektívneho systému, ktorý bol reformou ESO zavedený a využívať prípadné voľné priestory napr. Okresných úradov. V tomto trende je nutné pokračovať a zabezpečiť tak lepšiu dostupnosť služieb centra s využitím všetkých dostupných prostriedkov moderných technológií pre širší okruh potencionálnych klientov.

Centrum je povinné kvalitne plniť poslanie a byť čo najviac dostupné občanom, často je nutné cestovať do menších miest a obcí, do konzultačných pracovísk, navštevovať záhytné tábory, zúčastňovať sa súdnych pojednávaní a k tomu je nutné dostatočné personálne, finančné a materiálne technické zabezpečenie.

V rámci prijímania opatrení potrebných na stabilizáciu a zefektívňovania chodu centra je zámerom centra využiť aj finančné prostriedky poskytované Európskou úniou, napr. prostredníctvom Operačného programu **Efektívna verejná správa**.

2.2.2. Kvalitné a profesionálne napĺňanie poslania centra

Centrum dlhodobo trpí častou fluktuáciou zamestnancov, najmä **právnikov**, ktorí sú zodpovední za priame poskytovanie právnej pomoci klientom centra. Častá obmena právnikov spôsobuje stagnáciu centra a jeho činnosti (s ohľadom na potrebu zaúčania nových zamestnancov, často absolventov právnických fakúlt bez väčších praktických skúseností, aj s ohľadom na potrebu zvýšenej kontroly ich práce v prvých mesiacoch pracovného pomeru). Príčinami častej fluktuácie je najmä slabá motivácia zamestnancov, spôsobovaná nemožnosťou ďalšieho profesijného rastu, obmedzenými možnosťami centra poskytnúť svojim zamestnancom potrebné vzdelávanie a v neposlednom rade aj nedostatočné finančné ohodnotenie ich kvality odvedenej práce.

Uvedené sa týka aj **zamestnancov prvého kontaktu**, ktorí pôsobia ako vysokoškolskí vzdelaní odborní zamestnanci (sociálna práca) a na samotnú odbornú prácu im popri množstve administratívy neostáva čas. Stávajú sa skôr asistentkami právnikov a tento jav nie je žiadúci. Bolo by vhodné, aby každá kancelária mala k dispozícii jednu **administratívnu silu** so stredoškolským vzdelaním a tak odbremenila zamestnancov prvého kontaktu, ktoré by mohli byť oveľa aktívnejšie v sociálnej práci so žiadateľmi.

Je nutné trvať na požiadavke v súlade s ekonomickými možnosťami centra v rámci štátneho rozpočtu personálne posilniť centrum.

Za zmienku stojí aj personálne obsadenie **ústredia centra**, ktoré zabezpečuje všetky podporné činnosti (personalistika, informatika, mzdy, rozpočet, účtovníctvo...) a pri dlhodobej absencii ktoréhokoľvek zamestnanca, čo sa často stáva, je centrum paralyzované.

Je nevyhnutné vykonať v najbližšom období také **zmeny v Organizačnom poriadku**, ktoré by zlepšili túto situáciu a aspoň čiastočne bola zabezpečená zastupiteľnosť a vhodnejšie rozdeliť pridelené zamestnanecké miesta.

Vzdelávanie zamestnancov centra

Na zabezpečenie neustále sa zvyšujúcej kvality poskytovaných služieb je potrebné zabezpečiť adekvátne vzdelávanie zamestnancov (s prihliadnutím na meniacu sa právnu úpravu, napr. nové kódexy procesného práva, ktorých účinnosť je naplánovaná na 01. júl 2016).

Prioritou s cieľom zabezpečenie kvality poskytovaných služieb centra je prijatie konkrétnych opatrení zameraných na ciele vzdelávanie, na účely profesijného rastu zamestnancov centra. Nedostatok adekvátneho vzdelávania spravidla vedie k slabému výkonu a stagnácii činnosti centra. Je preto dôležité zabezpečiť počiatkové a trvalé vzdelávanie nie len právnikov, ale aj zamestnancov prvého kontaktu zameraných najmä na sociálnu prácu s klientmi a tiež zamestnancov ústredia.

Na vzdelávanie zamestnancov centra je snahou využiť aj finančné prostriedky poskytnuté Európskou úniou práve na tento účel.

Status zamestnancov centra

Vzhľadom na nárast rozsahu činností-agendy centra a plánovaný personálny a procesno-organizačný audit bude vykonaná analýza personálneho zabezpečenia centra, s cieľom riadneho, kvalitného a efektívneho plnenia úloh centra. V rámci toho bude posúdená aj prípadná zmena druhu pracovnoprávneho vzťahu k určitým zamestnancom.

Právnicki centra

Vo vzťahu k právníkom centra prax ukázala, že by bolo vhodné prehodnotiť aktuálnu právnu úpravu, podľa ktorej majú prioritne poskytovať právne služby centrom určených advokáti zo zoznamu vedeného Slovenskou advokátskou komorou.

Vhodným opatrením sa teda javí čiastočný **návrat k predchádzajúcej právnej úprave** (platnej do roku 2010), podľa ktorej **právnu pomoc klientom poskytovali prednostne právnici centra**. V súčasnom období má právnik centra málo priestoru na zastupovanie oprávnených osôb a plní najmä úlohu úradníka, čo často klient od centra neočakáva a stretáva sa so s nespokojnosťou verejnosti.

Zamestnanci prvého kontaktu

Postavenie a status zamestnancov prvého kontaktu sa ako negatívny dôsledok nedostatku počtu zamestnancov centra mení zo sociálnych zamestnancov na zamestnancov administratívnych, pričom vykonávanie sociálnej práce ide čím ďalej, tým viac do úzadia. Zvýšením počtu zamestnancov centra na adekvátny počet, ako aj optimalizáciou pracovných postupov je možné oddeliť administratívne práce od výkonu tých sociálnych, čím by sa zároveň zabezpečil aj návrat k pôvodnému účelu existencie pracovných pozícií zamestnancov prvého kontaktu – pomáhať sociálne odkázaným klientom, poskytovať im základné sociálne poradenstvo a nasmerovať ich pri riešení ich často zložitých sociálnych problémov.

2.2.3. Efektívne poskytovanie právnej pomoci

Na to, aby mohlo byť prístup k spravodlivosti garantované všetkým, aj nemajetným osobám, je potrebné, aby bola právna pomoc poskytovaná centrom efektívna. S cieľom zefektívnenia poskytovania služieb centra klientom, je nevyhnutné **zjednodušiť proces celého konania** na konci ktorého má byť rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci konkrétnemu klientovi centra, ale aj zefektívnenie samotného poskytovania právnej pomoci či už prostredníctvom právnika centra alebo centrom určeného advokáta alebo mediátora.

Konanie o nároku na poskytovanie právnej pomoci je v súčasnosti upravené najmä zákonom č. 327/2005 Z. z., za subsidiárneho použitia zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov. Zmena zákona č. 327/2005 Z. z. je potrebná aj s prihliadnutím na nové civilné procesné kódexy, ktoré majú dosah aj na samotné konanie o nároku vedeného centrom (napr. zmena odvolacieho orgánu z krajského súdu na centrum). Z praxe centra vyplynula aj potreba zmeny ďalších ustanovení zákona, napr. spôsob priznávania nároku na poskytovanie právnej pomoci vo viacerých právnych veciach, inštitútu predbežnej konzultácie, alebo úpravy podmienok, ktoré musí žiadateľ spĺňať, aby mu mohol byť priznaný nárok na poskytovanie právnej pomoci, posudzovanie výdavkov a pod.

Vhodné sa javí venovať pozornosť aj vzťahu zákona č. 327/2005 Z. z. k správneho poriadku, resp. potreba podrobnej špecifikácie konania o nároku voči všeobecnej úprave správneho konania podľa správneho poriadku. Jednou z možností je konanie upraviť priamo v novom zákone s vylúčením pôsobnosti správneho poriadku.

2.2.4. Spolupráca s inými správnymi orgánmi

Na rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci potrebuje mať centrum k dispozícii viaceré doklady, na základe ktorých dokáže vyhodnotiť príjmovú, majetkovú a sociálnu situáciu žiadateľa o právnu pomoc. Tieto doklady si v súčasnosti žiadateľ zabezpečuje od iných správnych orgánov, napr. od Sociálnej poisťovne, úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a pod. Byrokratickú záťaž žiadateľov je pritom možné čiastočne odbúrať aj vlastnou činnosťou centra bez potreby zmeny právnych predpisov. Zamestnanci centra majú už v súčasnosti možnosť overovať si majetkové pomery žiadateľov prostredníctvom prístupu na katastrálny portál s celoslovenskou územnou pôsobnosťou, a to na základe dohody s Okresnými úradmi, katastrálnymi odbormi. Obdobnými dohodami o spolupráci, resp. dohodami o elektronickej komunikácii by bolo možné zabezpečiť prístup zamestnancov centra k údajom, ktorými disponujú napr. Register obyvateľov Slovenskej republiky (trvalý pobyt, prechodný pobyt), Sociálna poisťovňa (vymeriavací základ, potvrdenie o poberaní invalidných, starobných, vdovských, sirotských dôchodkových dávok ako aj potvrdenie o ich výške, potvrdenie o poberaní nemocenských dávok a pod.), úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (potvrdenie o evidovaní osoby v evidencii uchádzačov o zamestnanie, potvrdenie o poberaní pomoci v hmotnej núdzi, potvrdenie o poberaní prídavkov na deti a pod.).

Centrum na účely zabezpečovania potrebných dokladov vlastnou činnosťou vykonalo už prvé kroky, pričom prvé účinky týchto krokov by mohli byť pozorovateľné začiatkom roku 2016. Je nevyhnutné pristúpiť k rokovaniam s NASES a začať využívať **ústredný portál verejnej správy**.

2.2.5. Spolupráca so Slovenskou advokátskou komorou

Efektívnosť poskytovania právnej pomoci je často závislá aj od rýchlosti poskytnutej právnej pomoci. Podľa súčasnej právnej úpravy môže centrum určiť akéhokoľvek advokáta zapísaného v zozname advokátov vedeného Slovenskou advokátskou komorou, s prihliadnutím na jeho odborné zameranie. Povinnosť advokáta prevziať právne zastúpenie klienta centra nie je však absolútna a v zmysle platnej právnej úpravy vymožitelná. Advokát môže prevzatie právneho zastúpenia klienta odmietnuť, ak sú splnené podmienky podľa osobitného predpisu.^[4] V takýchto prípadoch musí centrum opätovne rozhodovať o zmene právneho zastúpenia a určovať na zastupovanie oprávnenej osoby iného advokáta. Efektívnosť poskytovania právnej pomoci často klesá v priamej úmere s časom, ktorý je potrebný na určenie iného advokáta.

Opätovným zavedením zoznamu advokátov, ktorí majú záujem s centrom spolupracovať a poskytovať právnu pomoc osobám v materiálnej núdzi, by sa podstatne zvýšila efektívnosť poskytovanej právnej pomoci v prípadoch, kedy centrum určuje na poskytovanie právnej pomoci advokáta. O tejto možnosti sa uskutočnili rokovania so zástupcami Slovenskej advokátskej komory, Predsedníctvo návrh schválilo, dá sa očakávať skoré zavedenie do praxe.

Centrum vypracovalo jednoduchý formulár na vyúčtovanie trov právneho zastúpenia, ktorý má zjednodušiť proces náhrady trov advokátov. V najbližšom období je plánovaná väčšia osвета v tejto oblasti na účely správneho pochopenia postavenia centra aj medzi advokátmi.

2.2.6. Zvyšovanie povedomia o centre a jeho činnosti

Zvyšovanie povedomia o existencii centra a o jeho činnosti je dôležitá z viacerých aspektov, najmä z pohľadu efektívnosti poskytovania právnej pomoci, ale aj z pohľadu prevencie a predchádzaniu právnych sporov medzi potencionálnymi klientmi centra.

Na vlastnú prezentáciu má centrum viaceré možnosti, a to napr. prezentácia prostredníctvom médií (denná tlač, televízne vysielanie a pod.), zvyšovaním povedomia o činnosti centra prostredníctvom rozširovania spolupráce s akademickou obcou, ale napr. aj zvyšovaním povedomia o činnosti centra aj vďaka práce s potencionálnymi klientmi, napr. vykonaním prednášok, školení a „workshopov“ v zariadeniach sociálnych služieb, zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, na školách, alebo napr. aj na mestských a obecných úradoch pre širokú verejnosť.

Na mediálnu prezentáciu centra je možné využiť periodickú tlač, prostredníctvom ktorej by mohli právnici centra odpovedať čitateľom na rôzne otázky ohľadom ich právnych problémov. Odpovede na najčastejšie právne problémy môžu byť zároveň zverejňované aj na webovom sídle centra, pričom prístup na túto stránku má ktokoľvek.

Centrum by takýmto spôsobom bolo schopné poskytovať základné právne rady, čím by samozrejme zvyšovalo aj povedomie o svojej činnosti a samozrejme aj o svojej samostatnej existencii.

Existencia centra a jeho činnosť nie je samozrejmosťou ani v samotnej akademickej obci. Nie všetci advokáti, sudcovia, ďalší zamestnanci súdov, notári, exekútori, ich zamestnanci a v neposlednom rade aj samotní študenti právnických fakúlt sa s centrom pri svojej činnosti stretli alebo sa nejakým spôsobom zaujímali o existenciu centra. Pri prezentácii centra je preto potrebné uvažovať aj nad rozširovaním povedomia o centre a jeho činnosti v rámci celej akademickej obce.

Centrum už v súčasnosti spolupracuje s univerzitami a najmä ich právnickými fakultami tým, že umožňuje študentom práv absolvovať v centre odbornú stáž pod vedením skúsených právnikov a tým im umožniť využívať ich získané teoretické znalosti v praxi.

Rozvíjať je potrebné aj vzťahy so Slovenskou advokátskou komorou a samotnými advokátmi, ale napr. aj s Slovenskou komorou exekútorov, Slovenskou komorou mediátorov, verejnou ochrankyňou práva, bankovou ombudsmankou a pod. s cieľom zefektívnenia služieb centra.

Veľmi užitočnou formou prezentácie centra môže byť aj poskytovanie cyklov prednášok, uskutočňovanie „workshopov“ a školení širokej laickej verejnosti, prostredníctvom ktorých sa ľudia môžu dozvedieť niečo viac o svojich právach a zároveň aj povinnostiach, o tom, že vždy je tu niekto, kto im môže pomôcť a na koho sa môžu obrátiť aj s na prvý pohľad neriešiteľnými právnymi problémami.

Osvetu o základných právnych situáciách, s ktorými sa klienti centra stretávajú, už centrum šíri prostredníctvom informačných brožúr, ktoré obsahujú základné situácie právnych problémov, ale aj informácie a popis postupov, ako je možné tieto právne problémy riešiť. Tieto materiály sú taktiež verejne dostupné nielen v kanceláriách centra, ale napr. aj na webovej stránke centra. V uplynulých mesiacoch boli brožúry aktualizované a momentálne sú v tlačiarňi. Ihneď po dodaní začneme s dôslednou a plánovanou distribúciou.

3. Zhrnutie a návrh opatrení

S cieľom zabezpečenia **stabilizácie centra** a odstránenia najzávažnejších problémov, ktorými je centrum v súčasnosti sužované, je potrebné prijať viaceré opatrenia, pričom prijatie niektorých z nich nie je len v kompetencii centra a Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky ako jeho zriaďovateľa, ale na ich prijatie a zavedenie do praktického života je potrebné dosiahnuť konsenzus širšieho politického spektra (zmena zákona č. 327/2005 Z. z.), ale aj iných dotknutých ministerstiev, najmä Ministerstva financií Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (s ohľadom na navrhované opatrenia zmeny financovania, priestorové zabezpečenie centra a pod.).

Prijatie navrhovaných opatrení je v záujme stabilizácie centra, ale zároveň aj pre zabezpečenie riadneho a efektívneho systému **poskytovania právnej pomoci** a zabezpečovania prístupu k spravodlivosti aj osobám v materiálnej núdzi, čím dochádza zároveň aj k napĺňaniu záväzkov Slovenskej republiky voči Európskej únii, ale aj ďalších medzinárodných inštitúcií.

Všetky nižšie uvedené opatrenia nemožno vnímať izolovane, ale je potrebné si uvedomiť ich vzájomnú podmienenosť, resp. súvislosti medzi nimi. Ich rozčlenenie do uvedených skupín taktiež nemožno vnímať v absolútnom význame, nakoľko mnohé z nich majú prierezový charakter a týkajú sa súčasne viacerých oblastí. Tak ako je naznačené v úvodných ustanoveniach tohto dokumentu, práce v niektorých oblastiach už začali a je ambíciou centra ako aj predkladateľa realizovať navrhované opatrenia v nasledujúcich rokoch. Realizácia konkrétnych navrhovaných opatrení bude realizovaná v rámci schválených limitov rozpočtu kapitoly Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky na príslušné rozpočtové roky.

K naplneniu zámerov tejto koncepcie je nevyhnutné v období rokov 2016-2017 realizovať najmä:

1. Opatrenia v oblasti právnych predpisov a interných predpisov centra

1.1. Komplexná novelizácia zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi (účinnosť januára 2017)

1.2. Efektívna úprava Organizačného poriadku a vnútorných predpisov centra

(realizácia do februára 2016)

2. Opatrenia v oblasti stabilizácie centra

2.1. Vykonanie personálneho a procesno-organizačného auditu v centre – dôsledne využívať všetky pridelené systémové miesta (realizácia do júna 2016)

2.2. Zabezpečenie efektívneho a profesionálneho riadenia centra (realizácia do troch mesiacov po ukončení auditu)

2.3. Vytvorenie a zavedenie systému pre špecializované vzdelávanie zamestnancov

(realizácia január 2016)

3. Opatrenia v oblasti zlepšovania spolupráce s tretími stranami a v oblasti informovania o centre a jeho činnosti (realizácia priebežne, prípravy začali)

3.1. Využitie dostupných možností Ústredného portálu verejnej správy

3.2. Kontinuálne rozvíjať spoluprácu so Slovenskou advokátskou komorou

3.3. Realizácia cyklu prednášok pre laickú verejnosť

- 3.4. Realizácia pravidelnej rubriky poskytovania informácií k najčastejším právnym problémom prostredníctvom vlastného webového sídla
- 3.5. Aktívne rozvíjanie spolupráce s akademickou obcou
- 3.6. Aktualizácia a distribúcia informačných materiálov centra

[1] Dostupné z: http://www.centrumpravnejpomoci.sk/doc/vyrocnna_sprava_2014.pdf, odkaz platný ku dňu 30.06.2015.

[2] Zákon č. 583/2008 Z. z. o prevencii kriminality a inej protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

[3] Zákon č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

[4] § 21 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.